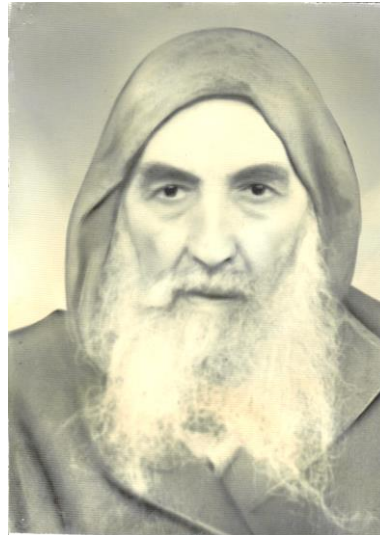

כמוהר"ר משה בן גיגי זצוק"ל – רבה של לעיון

הרב החסיד רבינו משה בן גיגי זצוק"ל, הנקרא המג"ן, נולד במרוקו בעוב"י דובדו בשנת התרל"ו (1876), לאביו הזקן הכשר כה"ר מכלוף בן גיגי זצ"ל (דדה מכלוף), ולאמו הזקנה הכשרה עינא ז"ל (ננה עינא).

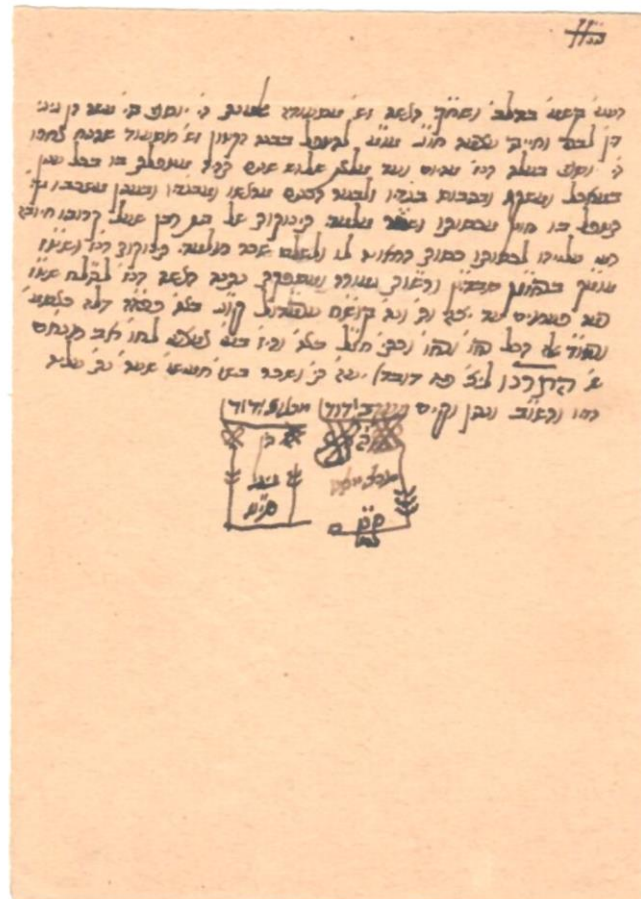

אביו רבי מכלוף נולד במרוקו בעוב"י דובדו בשנת התר"ט (1849) היה איש טהור, גם שב גם ישיב, זקן ונשוא פנים, בעל מידות יקרים, מתמימים בלבותם וישרים, ירא את ה' מנעוריו ועד גודלו, נהנה מיגיע כפיו. מדותיו מדות יוצרו, יראת האל אוצרו,

משכים ומעריב, לחצרות בית אלוהינו. תפילתו היתה זכה וברה, ערוכה בפיו ושמורה, בעל פה ועל לשון שגורה, מילה במילה סדורה וספורה, גבר הוקם על קימת חצות, לעתור ולרצות, נפשו חשקה בתורה לא זז מחבבה, ח"י פרקים משנה יום יום יהגה בה, ובלימוד ספר הזוהר וספר תהלים כל יום נתן עיניו בה, וחק נתן ולא יעבור כי חק לישראל הוא כל ימיו החזיק בה, וכמעט באחרית ימיו מפומיה לא פסיק גירסא, לעבוד ולמשא, תם יושב אוהלים, עם פרוי קודש הלולים, מתהלך בתומו צדיק אשרי בניו אחריו, הלא המה זרע רב אשר הוציא, הראשון אדם המעלה וראש הקהילה, הרב המופלא וכבוד ה' מלא, איש קדושי, והוא אישי, הוא רבינו משה, ה' ישמרהו ויחי הוד לנצח¹. הזה"ק רבי מכלוף נתבש"מ ביום כ"ג אדר שנת התרצ"ו (1936), בעיירה לעיון, ושם מנוחתו כבוד².

¹ ויקף שלמה, להרב שלמה הכהן אזאגורי זצוק"ל, דרוש מג הספד, נאום ומליצה על הזה"ק כה"ר מכלוף בן גיגי זצ"ל.

² נוסח המצבה כפי שמצאתי כתוב בכ"י מו"א זללה"ה, בזה הלשון: פה נטמן, זה האיש אשר נפטר בשם טוב, מן העולם המו"ן, גם שב גם ישיש, אדוני אבי עטרת ראשי כה"ר מכלוף בן גיגי, תהיה נפשו בגן עדן, הן אלה קצות דרכיו מיום היותו עד יום העלותו למכון שבתו בעלמא דקשוט, קימת חצות משכים ומעריב ושפתי רננות יהלל פיו ותפלתו זכה

שטר חתומים עליו רבי יעקב בן דוד מרציאנו ורבי מכלוף בן דוד בן גיגי (אביו של הרב המג"ן), זכרונם כולם לחיי העולם הבא. דובדו שנת התרנ"ו (1896).
 באה לפניהם האשיה מסעודה אלמנת יוסף בן משה בן גיגי דלבבם, מקבלת עליה להטפל בבנה הקטון מסעוד, שהניח אחריו יוסף בעלה הנזכר.

וברא, ובכל יום קא פסיק סדרא בספר תהלים עד גמירא וכד מסיים משם נסע לקרוא בספר הזוהר וח"י פרקי משנה, זה דרכו בקודש כל ימי חייו וחי בהם לא פסיק גירסא מפומיה, וכן חוזר חלילה יממא וליליא, נתבש"מ יום כ"ג לחודש אדר שנת תרצ"ו, בשם טוב על התורה ויראת ה' טהורה, גדל בניו לתלמוד תורה, זכה לראות בנים לבניו ולבני בניו, וימי שנותיו פ"ז שנה, זיע"א.

אמו עי שא שהיתה מנשים צדקניות, אישה יראת ה' היא תתהלל, במעשיה הטובים בענוה ויראה כל ימי חייה, שיצאה מזרע קדושים צדיקים וחסידיים ולמדה ממעשיהם הטובים זיע"א. מור אביה הוא הרב שלמה צולטן זצ"ל שהיה חכם תם יושב אהלים ללמד את נערי בני ישראל תנ"ך, גם עד זקנה ושיבה בישישים חכמה³. הזה"ק עי שא נתבש"מ ביום י"ב תמוז שנת התשי"ב (1952), בעיירה לעיון, שם מנוחתה כבוד.

רבי משה ישב ללמוד תורה אצל הרב אברהם בן שושן⁴. ובעיקר בישיבת הרב דוד הכהן סקלי⁵, מחבר ספר השו"ת קרית חנה דוד, ועוד. רבי משה היה מלמד תורה לבני ישראל, מרביץ תורה ביום⁶ ויושב ללמוד תורה בלילה. שימש כרבם הנערץ של יהודי קהילת לעיון⁷, כלי שכולו קודש, כרכא דכולא ביה, מגיד מישרים ומזכה את הרבים, עד יום עלייתו לארץ ישראל בשנת תשי"ג לפ"ק (1953). השאיר אחריו חידושי תורה ופרסם מליצת שיר ושבחה שחיבר לכבוד מורו ורבו רבי דוד הכהן סקלי זצוק"ל, והיא מודפסת

³ ויקף שלמה, דרוש פח, עמוד רנט.

⁴ מרנא ורבנא הרה"ג, סבא דמשפטים ראב"ד כמוהר"ר אברהם בן שושן זצוק"ל, ראש ישיבה בדובדו, מקים עולה של תורה שם בדורות האחרונים, ראש בית דין בדובדו, מורה צדק בעיר תאזא, ראש אב בית דין בעיר מוגאדור. עלתה נשמתו בטהרה בעי"ת מוגאדור ביום כ"ו אלול התש"א (1941), והיו ימיו צ"ד שנה. **סיפר לי רבי יצחק בן שושן יצ"ו**, ראש מוסדות 'עץ חיים' שבעיר מודיעין, ששמע מהרב מכלוף אביחצירא זצוק"ל, שרבי אברהם בן שושן זלה"ה היה יודע בעל פה כל ששה סדרי משנה, ע"כ. **אבי מורי זלה"ה סיפר לי** ששמע ממורו ורבו הרב המג"ן, תלמידו של רבי אברהם בן שושן זלה"ה, שמראה פניו של רבי אברהם היו כמראה מלאך ה' צבאות, ע"כ. רבי אברהם הניח הגהות בכתב יד על השולחן ערוך, על גבי גליונות השלחן ערוך, אומרים שזה נמצא אצל צאצאיו של הרב, זיע"א.

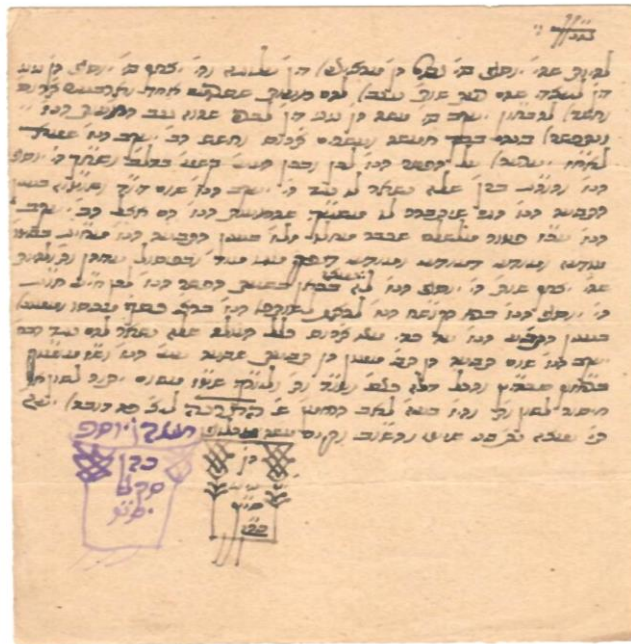
⁵ הרה"ג, סבא דמשפטים, כקש"ת כמוהר"ר דוד הכהן סקלי זצוק"ל, חסידא קדישא ופרישא מלאך ה' צבאות, פניו כפני חמה, וכזוהר הרקיע מזהירים, מלך מוכתר בכתר תורה, היא היתה לו למנה, ועליו יציץ נזר נזר הקודש חסיד שבכהונה והוא כהן לאל עליון. אשר האיר זרח שמשו בשלושה מקומות, הראשון בעיר מולדתו עי"ת דובדו, שם שימש בכהונה גדולה עם רבניה וחכמיה, השני בעי"ת תלמסאן שם ישב זמן מה והרביץ שם תורה בקביעות יתירה, השלישי בעי"ת אוהראן עיר של חכמים שם שירת בקודש. מחבר הספרים, שו"ת קרית חנה דוד ב' כרכים, קרן לדוד, בנפש דוד, ועוד. נתבש"מ ביום כ"ד אייר התש"ח (1948), בעיר אוהראן, ושם מנוחתו כבוד.

⁶ כתב המחבר בעל ספר 'ויקף שלמה', רבי שלמה הכהן אזאגורי זלה"ה, אשר הוא למד בישיבת הרב משה בן גיגי זלה"ה והיה תחת שבטו עד לגיל בר מצוה. ועוד כתב שם בדרוש נג, על הרב יוסף בן חמו זלה"ה, כאשר יצא רבו של רבי יוסף מעי"ת דבדו הכניסו אביו ללמוד אצל הרבנים, רבי אברהם ענקונינא זלה"ה, ואח"כ אצל רבי משה בן גיגי זלה"ה, ע"ש.

⁷ העיירה לעיון נמצאת בצפון מזרח מרוקו על יד גבול אלג'יריה. אבי מורי אמר לי, שהשם לעיון ניתן לה בשל היותה משופעת במעיינות מים.

בראש ספר 'קרבן לדוד' (נדפס במכנאס, שנת התש"ו, 1946), וכן תשובה בהלכה⁸ מודפסת בספר 'ויען שמואל', (יורה דעה סימן א), מאת הרב שמואל מרציאנו זצוק"ל⁹.

עוד בהיותו בעיר דובדו יושב על מדין לדון בצדק את בני הקהילה. מובא כאן אחד מן פסקי הדין שעברו תחת ידו (שנת התרנ"ה, 1895). יושב איתו בדיון רבי משה בן יוסף כהן סקלי זלה"ה. פסק דין בעניני ממונות, בין יוסף בן אברהם מרציאנו דעלוגא (כינוי המשפחה), לבין יצחק בן יוסף בן גיגי דלעצדי (כינוי המשפחה).

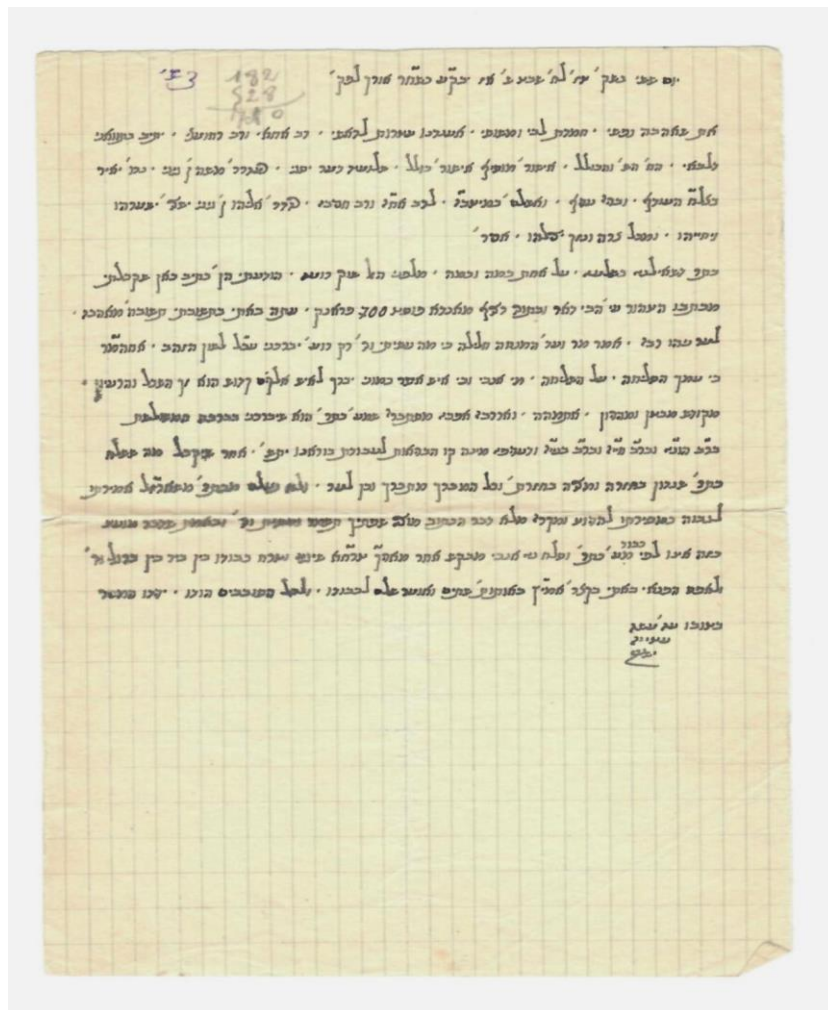

רבי משה היה בקשר עם רבני הדור, כך במכתב הזה (שנת התש"ג, 1943 – לעיון). מכתב ששלח רבי משה לבית הדין בעיר פאס לבירור בקשר

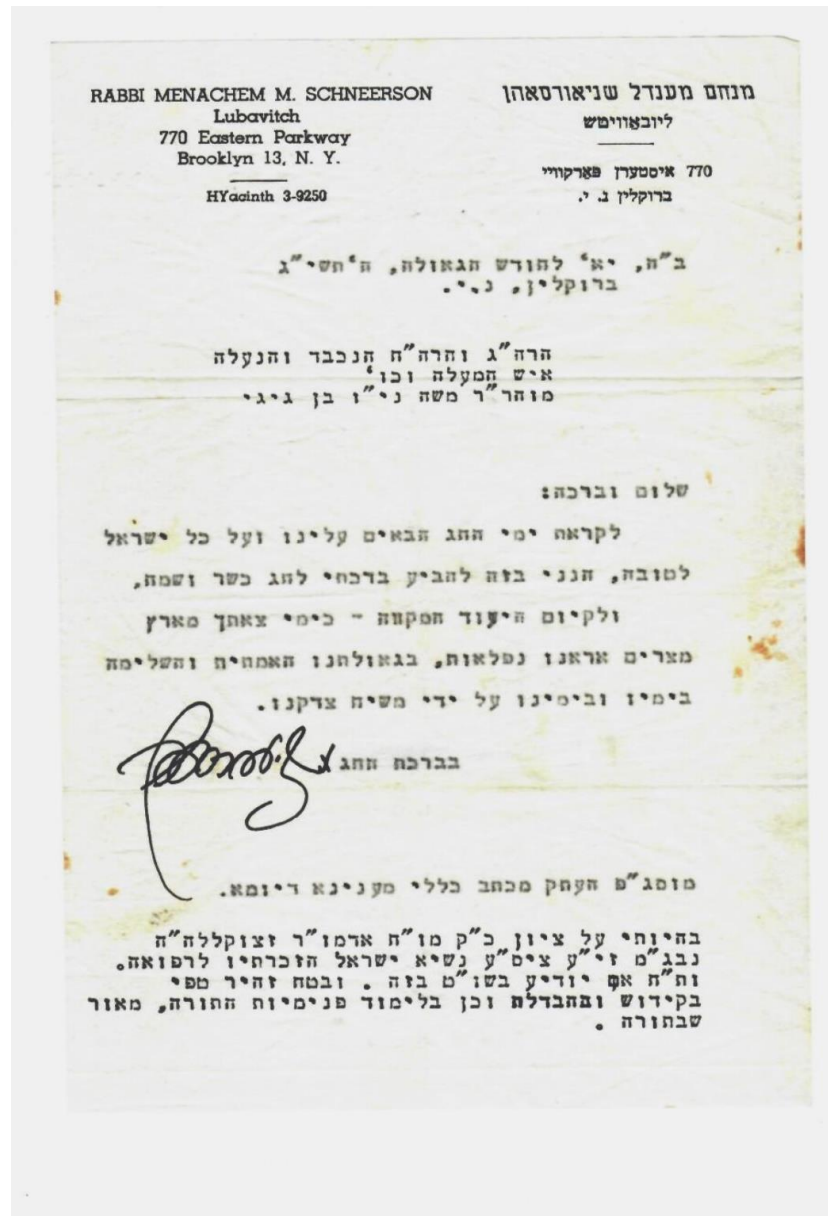
⁸ שאלה ביורה דעה ששלח הרב שמואל מרציאנו זצוק"ל, להרה"ג כמוהר"ר אברהם בן סוסאן, ולכהה"ר משה בן גיגי, זיע"א. שנת לא תפא"ר לפ"ק (תרפ"א, 1921).
⁹ יחס דובדו החדש, לרבי אליהו מרציאנו זצ"ל.

לאיזה פסק דין שהתנהל שם, תחת הדיינים: רבי יצחק הכהן, רבי אהרן אביטבול, רבי ידידיה מונסוניגו.

מכתב ששלח רבי משה עטייה זלה"ה, מלפנים רב ומו"צ בעוב"י דובדו,
אוג'דא, תאוורית ומידלת, מחבר ספר 'מעט מים', בשנת התש"י (1950),
לרבי משה בן גיגי זלה"ה.¹⁰

¹⁰ כך כתב רבי משה עטייה זלה"ה בפתח מכתבו: את שאהבה נפשי, חמדת לבי ומשושי, אעבדנו עטרות לראשי, רב אחאי ורב רחומאי, יתיב בתוואני דלבאי, החכם השלם והכולל... במהר"ר משה בן גיגי, נרו יאיר... מי אנכי, וכי איש אשר כמוני יברך לאיש אלהים קדוש הוא, זך השכל והרעיון, מקודש מבטן ומהריון...

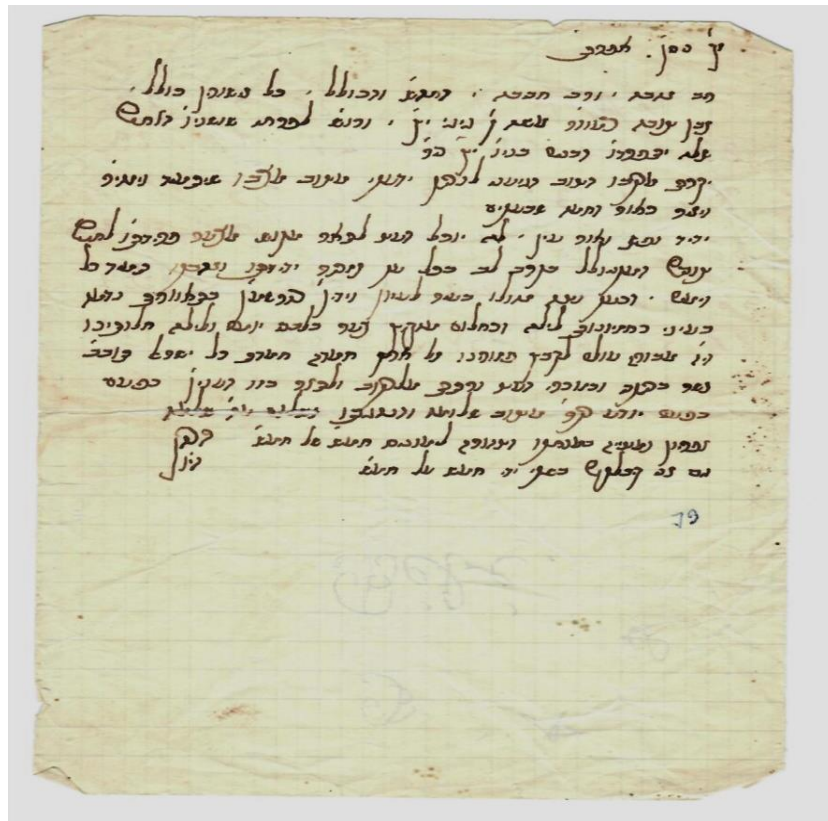

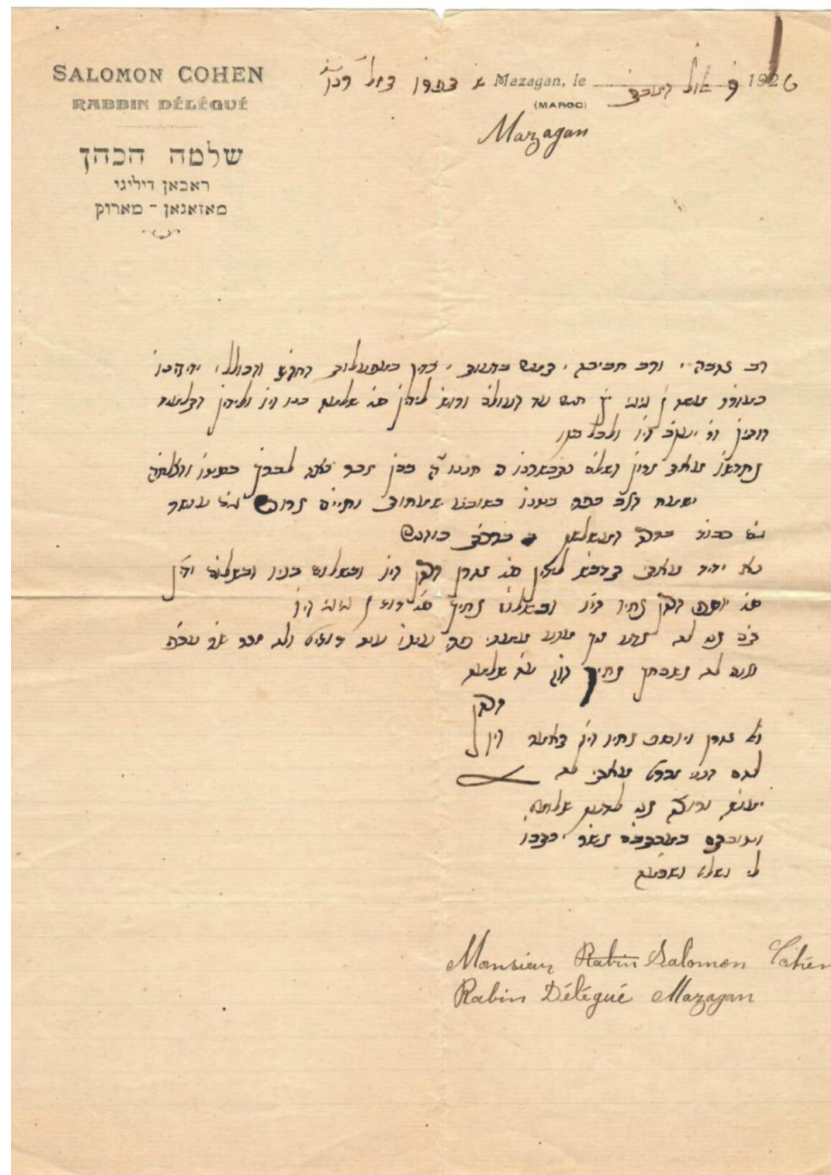
מכתב שנשלח לרבי משה מאת הרב מנחם מענדל שניאורסאהן ליובאוויטש,
זכרונם לחיי העולם הבא.
יא לחודש הגאולה התשי"ג ברוקלין.

הרב שלמה הכהן אצבאן זצוק"ל מביא בספרו 'ויחל שלמה', ביחס דובדו: עוד משטרות הנזכרים לעיל ומהרבה שטרות אחרים ידעתי שלשת יחוסנו, אני הצעיר שלמה הכהן סקלי אשר הייתי לומד בחברת ידי"ן החה"ש כמוה"ר שמואל מרציאנו יצ"ו, והחה"ש כמה"ר יצחק הכהן הי"ו, וכמה"ר שלמה הכהן הי"ו, וכמה"ר דוד מרציאנו הי"ו, ובימים האחרונים נוסף עוד החה"ש כמה"ר משה בן גיגי י"צ (זללה"ה).

קשרי ידידות מיוחדים שררו בין רבי שלמה הכהן אצבאן זלה"ה לבין הרב משה בן גיגי זלה"ה.

מכתב ששלח רבי שלמה הכהן אצבאן זלה"ה בשנת אפרת (תרפ"א, 1921) לפ"ק, עת עברו רבי משה בן גיגי זלה"ה ומשפחתו מדובדו עיר הולדתו לעיירה לעיון, בה שימש כרבה של העיירה. בו מתאר כמה קשה עליו פרידתו.

רבי משה בן גיגי זצוק"ל היה דודו של מור זקני (אביו של אבי מורי), אחי אמו, הזקנה הכשרה לונא בן גיגי ז"ל, ומורו ורבו של אבי מורי עט"ר – היג"ן, זללה"ה¹¹.

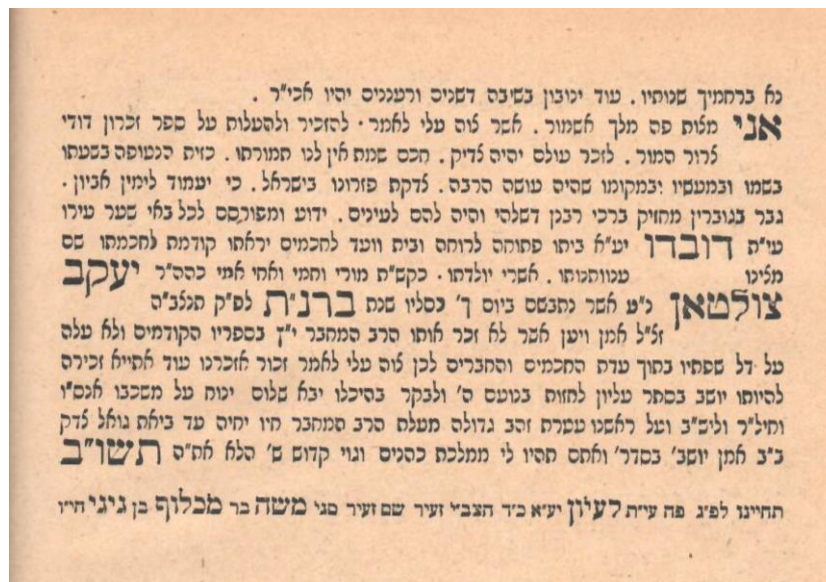
נתבש"מ ביום כ"ג ניסן שנת התשי"ז ליצירה (1957), בעיר לוד, ושם מנוחתו בבוד¹².

מליצת שיר ושבחה שחיבר לכבוד מורו ורבו רבי דוד הכהן סקלי זצוק"ל, והיא מודפסת בראש ספר 'קרן לדוד' (נדפס במכנאס, שנת התש"ו, 1946).

¹¹ אבי מורי מביא הרבה שמועות ששמע מפיו, והמה מובאים בחלקם בחיבור 'לקט יוסף'.
¹² ראה בספר 'ויקץ שלמה', דרוש יב, הספד שנשא עליו תלמידו הרב שלמה הכהן אזאגורי זצוק"ל.

זאת מליצת שיר ושבחה לחרב המופלא וכבוד
 ה' מלא החדש והפולל וכל אישורין בולל
 בקשית ובמהררד משה בן גינאי היז' רב ומרין
 בערית לעיון יע"א לכבוד הרב המחבר גר"ו.

תורה ויאלה בדיטומא. מי זאת עולה על גפי כסא בשמי מרומא. מן השוכים בטיוח
 ברמה. מרגליות מרווח בענק לוארי יושבי בית המדרש. כל מאי דקשה מסריך
 לוי בכתב מפרש. זאת פטולת מוריטו הרס"ג משו מ אישי כס"ג מו"ר יהוה רבה סגא דמשפטים
 גאון עזיטו ועט"ר קס"ח כמסרי"ר **דוד הכהן** גר"ו אשר האיר וזרח שמשו בשלשה
 מקומות הראשון בעיר מולדתו ע"ח **דובדו** יע"א שמש בכהונה גדולה
 שם רבנים וחכמים. ושם העמיד תלמידים הרבה דואל **דובדו** יע"א חד מנהון כמס"ך
 כס"ב לך דוד סדר תלדותיו ע"פ חוקי ע"ע אבי ראש גם ראש ובענת **דגנרד"ר** לילא
 עלה רבני לעי"ח **תלמסאן** יע"א וישב שם זמן מה וגם מלא חן וכבוד בעיני חכמי'
 להדיח שם חורם בקביעות יסורים. עינים היו מאירים. ויעל משם באור
 פני מלך חיים לעמוד לשרת בעי"ח **אורן** על חכמים הן מסות לישראל מאו ועד עתה
 אור שמש כי יכל. ולא ימים מתוך האהל. על האורה ועל העבורה נדרש לכל שאל.
בית יעקב לכו ולכס. באור מרין דוד מלכא. מסמך סמכין אחכא. שפתי לא יוכלו לחאר
 תרומות מדוחיו. שמו מודע בשערים. בכסריו היקרים. אשר על נכר כנר. ותופע עליו
 נהרם. בכל זאת אהן במדבר אר"ש ש"ס. הנה ארסי' אר"ש קמא. אחד המיוחד חד מן קאמיא
 שוב"ר הרז"ס אחד מבני עליהם. והנה מטרם זכב כולם רישא דדכא. ושבעה נחוחים עליה
 מזהב שגא. אשר יגע ומלא מוריטו דגול מרבצה. במחק ודש"ן חורם חסד על לשונו. באר"ש
 טובה ורחבה ויתן חט. בהני כפרי דבי רב רבין חסידא. שמי טורי אבן אודם פגדה. בספרו
 הנביד קרית חנה דוד נשחם להלכתן ח"א וח"ב על ד' טורים. זה סיני ועוקר הרים אן
 לחם שערם במלחמת של חורם. סגר לה מו"ר בסנרה ישרם. כאן שנט ר' קולע אל השערה. סן
 הנה יעידון יעידון על בקיאותו במדרי משנס וגמרא. שקי"ע דלי חספא ומשכח אותה. מרגליתא
 ויש דוד בכל דרכיו משכיל וס' עמו דמשיק שמעחחא אליבא דהלכתא. ועוד בה מפרי"ס
 פרי"ס ע"פ הפרשיות בספר לך דוד מחדש חידושים אשר בדברו מעריב ערבים. ואחר עמו
 ספר **דרוד ברוך** דרוש' לכל הפליהם מחוקי' מודנש וטופס לופים. ונכנסים במדרי לב שומעו'
 ראים הדברים למי שאמרו. ויאלה חטוט כיין וזיין. אלה הדברים אשר דבר ובגר עלו
 על משנת הדפוס בראשונים. מכלל דאיכא אחרונים הלא הנה ספר קרן **דרוד** על התלמוד
 אשר שם לו בדרך לשיע בעמק ים ומורה נבוכים באזה דרך ישכון אור בסוגיות הס"ס וממילא
 רוחא שמעחחא. עוד בא עד הראש בשפר **ילקוט דוד באה"ל** דוד על ספר סוזה להסתא
 האלקי' רבינו בר יוחאי זע"א. ויסב לו יד בנסתרות ובעגלות הוא גלא עמיקתא ומסתרתא ורזי
 אורייתא. ומילא אסירים בסיסרות ואחריו יאיר נחב ספר **בגפ"ש** דוד חידוש' ועינים נפלאים
 מלאים זי ומפיקים טוגה. אח כל אלה ידו עשה לכוז אהבתו ויראתו ומשקן בתורתו ובה יגה
 על עולת ההמיר לילא כיום יע"ר ובגשר יע"ר קטו קן קולמושו לכתוב מעשה ידיו אשר כוננו
 טעויותיו לבעל שר של שכתם להגיד אח כל הרשום בכתב אמת על הספר ובדיו. קנאי למלין
 אשרי האם ילדה. וישב בשנת חמבעוני מרנה ישיבה מרנה חכמה ונהקיים במוריטו הרב מאמר
 ר"מ ע"ה שאמר כל העוסק בחורה לשמה זכס לדברים הרבה וכו' כן הרב זכה וזכה. למד
 ולימד דברי אלקים חיים ועמוס גדולה מכולם. גם זכה לאורך ימים בימינה וכו' אלא האל האריך
 חא

התמונה צולמה באוג'דא בשנת ת"ש לפ"ק (1940) לרגל ביקורו של סידנא בבא סאלי.
 במרכז התמונה מופיעים לצידו רבי משה בן גיגי ותלמידו רבי שלמה הכהן אזגורי שהיה
 דיין באוג'דא. זכרונם כולם לחיי העולם הבא.

רבי משה זל"ה יושב ולומד